

**BIOKURO RINKOS
STEBĖSENOS ATASKAITA UŽ
2020 M. III KETV.**

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
Verkių g. 25C-1,
LT-08223 Vilnius
Tel. +370 5 213 5166
Faks. +370 5 213 5270
El. p. info@vert.lt
www.vert.lt

2020 m. lapkritis

Turinys

Santrauka	4
1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje	5
2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga	6
2.1. Energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro rinkos apžvalga.....	6
2.2. Energijos išteklių biržoje ir dvišaliais kontraktais parduodamo biokuro rinkos apžvalga	7
3. Geografinis pasiskirstymas	14
Išvados	16
Priedai	17

Santrauka

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) duomenimis, 2020 m. III ketv., energijos išteklių biržoje (toliau – Birža) buvo sudaryti 1237 biokuro pirkimo–pardavimo sandoriai, palyginti su 2019 m. tuo pačiu laikotarpiu, 15,2 proc. daugiau. 2020 m. III ketv. centralizuoto šilumos tiekimo įmonės (toliau – CŠTĮ) ir nepriklausomi šilumos gamintojai (toliau – NŠG) nupirko 78,6 tūkst. t_{ne} biokuro, t. y. 15,7 proc. mažiau nei per tą patį laikotarpį 2019 m.

2020 m. III ketv. biokuro tiekimo rinkoje buvo stebimas nedidelis koncentracijos lygis (plačiau 6–9 psl.). Esant nedidelei biokuro tiekėjų koncentracijai, naudą iš biokuro rinkos vystymosi gauna ir smulkūs tiekėjai. 2020 m. III ketv. didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 21,69 proc. rinkos, įskaitant Biržoje ir dvišaliais kontraktais parduotus kiekius (Biržoje užėmė 23,12 proc. rinkos dalies), palyginti 2019 m. tuo pačiu laikotarpiu, didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 18,31 proc. rinkos.

Energijos išteklių rinkos įstatymas¹ įpareigoja CŠTĮ ir NŠG 2020 m. Biržoje įsigyti ne mažiau kaip 100 proc. šilumos ir (ar) elektros gamybai reikalingo biokuro. 2020 m. III ketv. CŠTĮ ir NŠG Biržoje nupirko 93,8 proc. viso šilumos gamybai įsigyto biokuro kiekio. Vidutinė biokuro kaina perkant Biržoje 2020 m. III ketv. buvo 1,6 proc. didesnė, palyginti su kaina, už kurią biokuras buvo perkamas dvišalių sutarčių pagrindu. Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktu biokuro kainų skirtumą lemia teisės aktų reikalavimai, kuriuose numatyta, jog ūkio subjektai dvišalių sutarčių pagrindu biokurą gali įsigyti tokiu atveju, kai jo kaina yra daugiau nei 5 proc. mažesnė nei atitinkamos biokuro rūšies kaina Biržoje (Kuro pirkimo taisyklės)².

Biokuro kainų skirtumai Lietuvos regionuose 2020 m. III ketv. siekė 23,05 proc., arba 20,61 Eur/t_{ne}. Mažiausia kaina (89,43 Eur/t_{ne}) buvo Vilniaus apskrityje, didžiausia (110,05 Eur/t_{ne}) Telšių apskrityje. 2019 m. tuo pačiu laikotarpiu skirtumas siekė 19,63 proc., arba 22,44 Eur/t_{ne}, Mažiausia kaina (114,31 Eur/t_{ne}) buvo Marijampolės apskrityje, didžiausia (136,75 Eur/t_{ne}) Tauragės apskrityje.

Taryba, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 8 ir 10 punktais, teikia biokuro rinkos stebėsenos ataskaitą už 2020 m. III ketv. Šioje ataskaitoje analizuojami Tarybos licencijuojamų CŠTĮ bei NŠG pagal dvišales sutartis ir Biržoje pirktu medienos kilmės biokuro, skirtu tik šilumos ar šilumos ir elektros energijos, pagamintos bendrame technologiniame cikle (toliau – Kogeneracinėse jėgainėse), gamybai duomenys. Biokuro ataskaitos tikslas – išanalizuoti konkurenciją biokuro rinkoje ir įvertinti pirktu biokuro kiekius bei kainas ir jų pokyčius.

¹ Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ str.1 dalis.

² Įmonių, veikiančių energetikos srityje, energijos ar kuro, kurių reikia elektros ir šilumos energijai, gaminti pirkimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimu Nr. 277 (toliau – Taisyklės), 21.1.2 papunktis.

1. Biokuro prekyba energijos išteklių biržoje

2020 m. III ketv. biokuro rinkoje veikė 45 CŠTĮ, 17 NŠG ir 81 biokuro tiekėjas.

2020 m. III ketv. įvykdyti 1237 biokuro pirkimo–pardavimo sandoriai. Iš viso suprekiauta 157 115 t_{ne} biokuro už 18,265 mln. Eur³. 2020 m. III ketv., palyginti su 2019 m. tuo pačiu laikotarpiu, Biržoje buvo sudaryta 15,2 proc. daugiau sandorių (vnt.), sandorių kiekis (t_{ne}) didėjo 79,3 proc. Vertinant Biržoje pirktą biokuro kainą pagal sudarytų sandorių trukmę, matyti, kad vidutinė svartinė medienos skiedrų kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2020 m. III ketv. buvo 5,4 proc. mažesnė nei perkant pagal mėnesio, ketvirčio ir pusmečio trukmės pristatymo laikotarpio sandorius (toliau – Ilgalaikiai sandoriai). Medienos granuliu vidutinė svartinė kaina, perkant pagal savaitės trukmės sandorius, 2020 m. III ketv. buvo 258,73 Eur/t_{ne}, Ilgalaikių medienos granuliu pirkimo-pardavimo sandorių sudaryta nebuvo.

1 lentelė. 2020 m. III ketv. prekyba Biržoje

	Pirkėjų skaičius	Tiekėjų skaičius	Sandorių kiekis, t _{ne}	Savaitės trukmės sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Ilgalaikių sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (visų rūšių medienos skiedra)	Savaitės trukmės sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Ilgalaikių sandorių svartinė kaina, Eur/t _{ne} (medienos granulės)	Atlikta sandorių	Sandorių vertė, tūkst. Eur
Liepa	46	57	54 138	99,03	102,12	249,51	-	364	6353,10
Rugpjūtis	46	50	48 084	96,87	102,73	253,26	-	324	5553,81
Rugsėjis	53	53	54 893	97,23	106,47	266,62	-	549	6357,90
Iš viso III ketv.	65	64	157 115	97,79	103,32	258,73	-	1237	18 264,81

*Ilgalaikių medienos granuliu pirkimo-pardavimo sandorių Biržoje 2020 m. III ketv. sudaryta nebuvo.
Šaltinis – Taryba.

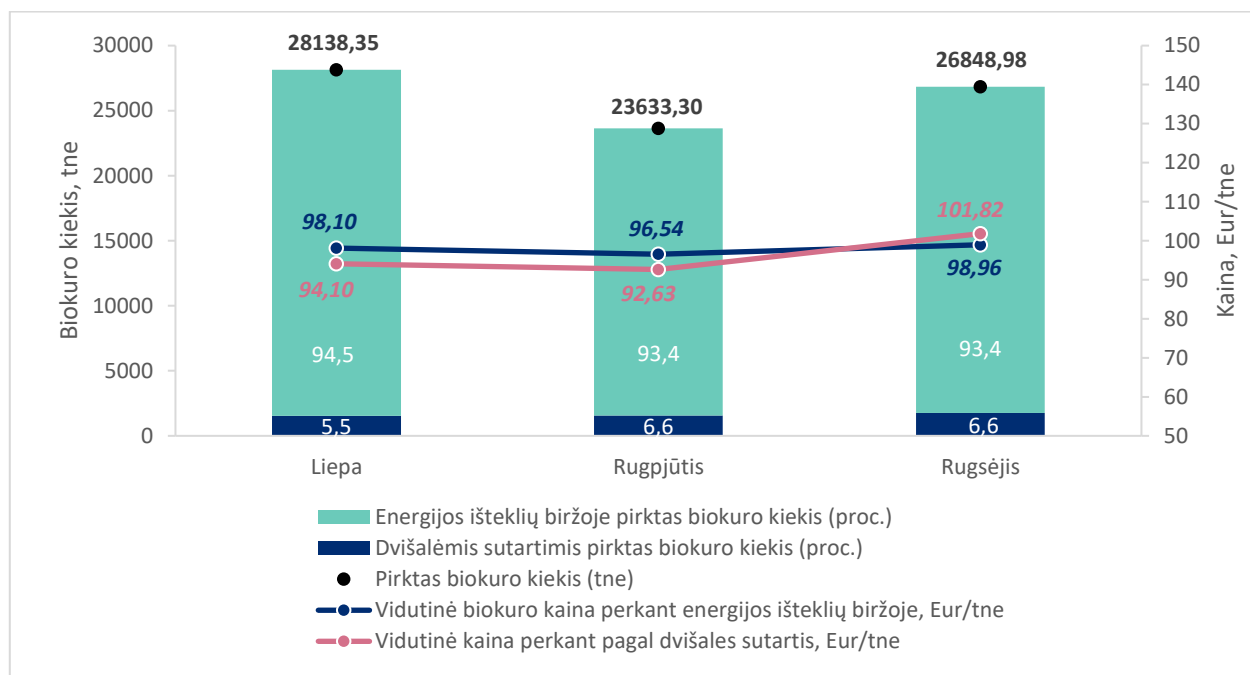
Energijos išteklių rinkos įstatymo 19¹ straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Šilumos tiekėjai, šilumos aukciono dalyviai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti naudoja biokurą, privalo teikti pirmenybę energijos išteklių biržai įsigydami visą elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokuro kiekį.

2020 m. III ketv. Biržoje buvo įsigyta 93,8 proc. viso biokuro kiekio, t. y. 2,4 proc. daugiau nei 2019 m. III ketv., likęs biokuro kiekis (6,2 proc.) buvo įsigytas pagal dvišales sutartis. **Pažymėtina, kad įsigytas (pirktas) biokuro kiekis konkretų mėnesį apskaičiuojamas pagal Biržoje arba dvišalius sandorius šilumos tiekėjui pristatytą biokuro kiekį.**

Biokuro kainos 2020 m. III ketv. palyginus su 2019 m. III ketv. mažėjo: vidutinė biokuro kaina Biržoje mažėjo 24,48 Eur/t_{ne} arba 20,0 proc., o dvišalių sutarčių pagrindu pirktą biokuro kaina mažėjo 41,15 Eur/t_{ne} arba 29,9 proc.

³ Svarbu paminėti, kad pagal biokuro biržoje per konkrečią sesiją sudaromą sandorį kuras tiekiamas tam tikrais mėnesiais ateityje.

1 pav. Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro kiekis (t_{ne}) ir vidutinė biokuro kaina su transportavimu (Eur/t_{ne}) 2020 m. III ketv.

Šaltinis – Taryba.

Detalesnė informacija apie dvišalių sutarčių pagrindu pirktą biokuro kainas pagal savivaldybes pateikiama priede.

2. Biokuro, naudojamo šilumos ir elektros gamybai, rinkos apžvalga

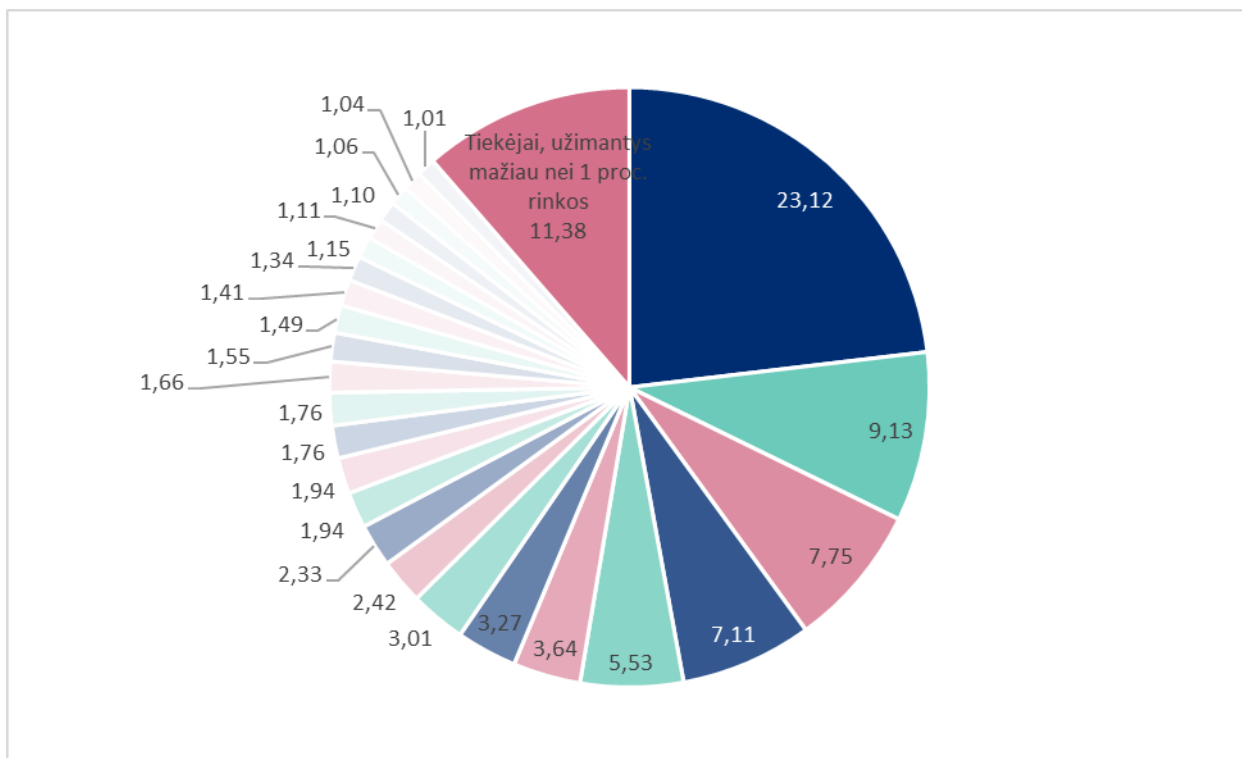
2.1. Energijos išteklių biržoje parduodamo biokuro rinkos apžvalga

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų parduodamo biokuro apimtį, naudotas Herfindalio-Hiršmano indeksas (HHI) (angl. *Herfindahl-Hirschmann-Index*)⁴, kuris rodo rinkos koncentracijos laipsnį.

Vertinant biokuro rinkos koncentraciją pagal biokuro tiekėjų Biržoje parduodamo biokuro apimtį, 2020 m. III ketv. HHI indekso reikšmė – 840,39 (pastebima nedidelė koncentracija). Didžiausias biokuro tiekėjas užėmė 23,12 proc. rinkos.

⁴ HHI lygus rinkos dalyvių kvadratų sumai. Jei HHI reikšmė mažiau nei 1000, rinkos koncentracijos laipsnis yra nedidelis, jeigu HHI reikšmė svyruoja tarp 1000 ir 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra vidutinis, jei HHI reikšmė didesnė nei 1800 – rinkos koncentracijos laipsnis yra didelis.

2 pav. Biokuro tiekėjų rinkos struktūra pagal Biržoje parduoto biokuro apimtį 2020 m. III ketv., proc.

Šaltinis – Taryba.

2.2. Energijos išteklių biržoje ir pagal dvišales sutartis parduodamo biokuro rinkos apžvalga

2020 m. III ketv. CŠTĮ bei NŠG biokurą pirko iš 81 biokuro tiekėjo, iš kurių 16 tiekėjų produkcija iš viso užėmė 76,41 proc. rinkos. Daugiausia biokuro pardavęs tiekėjas užėmė 21,69 proc. rinkos, antras daugiausia pardavęs tiekėjas – 8,57 proc.

Biokuro rinkos koncentracijos laipsnis pagal biokuro tiekėjų CŠTĮ ir NŠG parduodamo biokuro apimtį 2020 m. III ketv. HHI = 768,46 (**biokuro tiekimo rinkoje pastebima nedidelė koncentracija**).

2 lentelėje pateikiami CŠTĮ ir NŠG perkamo biokuro koncentracijos rodikliai 2020 m. III ketv.

2 lentelė. CŠTĮ ir reguliuojamų NŠG Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu perkamo biokuro rinkos koncentracijos rodikliai 2020 m. III ketv.

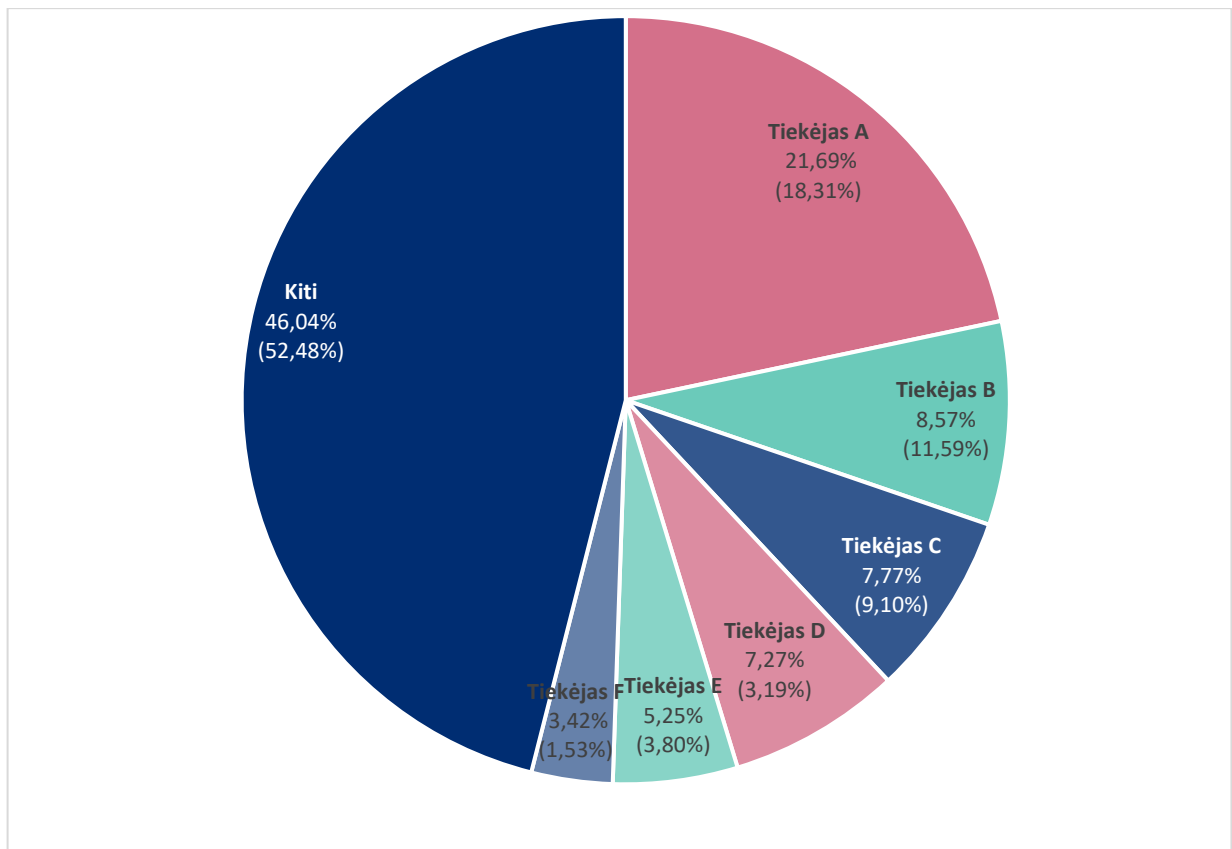
	CŠTĮ			NŠG			CŠTĮ kartu su NŠG		
	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis
Pirtas biokuro kiekis, t _{ne}	19930,70	17380,22	18454,25	8207,66	6253,08	8394,74	28138,35	23633,30	26848,98
Biokuro tiekėjų skaičius	64	60	57	29	28	30	70	68	64
Biokuro tiekėjų, kartu užimančių daugiau nei 75 proc. rinkos, skaičius	14	12	14	10	10	9	16	14	15
Biokuro tiekėjų, užimančių daugiau nei 1 proc. rinkos, skaičius	21	19	23	16	19	21	24	23	24
HHI	814,15	930,07	760,26	837,97	779,91	1120,30	749,24	793,06	808,00
C4 (keturių didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	45,16	48,05	44,49	46,17	45,15	59,08	42,32	44,90	49,05

	CŠTĮ			NŠG			CŠTĮ kartu su NŠG		
	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis
C3 (trijų didžiausių biokuro tiekėjų užimama rinkos dalis, %)	38,63	40,59	38,14	38,30	35,79	52,55	36,65	37,98	40,81
C1 (didžiausio biokuro tiekėjo užimama rinkos dalis, %)	22,92	24,85	20,71	19,31	13,42	23,17	21,87	21,70	21,48

Šaltinis – Taryba.

Kiti rinkos koncentracijos rodikliai buvo tokie⁵: $C_1 = 21,69$ proc., $C_4 = 45,30$ proc., $C_6 = 53,96$ proc.

3 pav. 2020 m. III ketv. ir 2019 m. III ketv. biokuro tiekėjų rinkos struktūros pagal Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu parduoto biokuro apimtį, proc., palyginimas

* Skliaustuose nurodyta, kokią rinkos dalį atitinkamas tiekėjas užėmė 2019 m. III ketv.

Šaltinis – Taryba.

Kaip matyti 3 pav., 2020 m. III ketv., palyginti su 2019 m. III ketv., biokuro tiekėjų rinkoje pastebimi neženklūs pokyčiai: 2020 m. III ketv. tiekėjo A užimama rinkos dalis padidėjo nuo 18,31 proc. iki 21,69 proc. Šis tiekėjas 100 proc. biokuro pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2020 m. III ketv. buvo 94,13 Eur/t_{ne}.

Pakito ir kitų didžiausių tiekėjų 2020 m. III ketv. užimama rinkos dalis, palyginti su 2019 m. tuo pačiu periodu:

⁵ Koncentracijos rodikliai C_1 , C_4 , C_6 – rodikliai, rodantys atitinkamai vieno, keturių ar šešių didžiausių rinkos dalyvių procentinę dalį. Jei C_1 daugiau kaip 40 proc., tai rinkoje yra dominuojančią padėtį užimantis rinkos dalyvis. Jei C_4 yra daugiau nei 70 proc. – rinka labai koncentruota.

- tiekėjo B 2020 m. III ketv. užimama rinkos dalis sumažėjo nuo 11,59 proc. iki 8,57 proc. Šis tiekėjas 100 proc. biokuro pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2020 m. III ketv. buvo 105,31 Eur/t_{ne}.

- tiekėjas C patiekė 7,77 proc. viso 2020 m. III ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2019 m. III ketv. jo patiektas kiekis sudarė 9,10 proc. Šis tiekėjas 86,7 proc. biokuro pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2020 m. III ketv. buvo 97,85 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 96,65 Eur/t_{ne}.

- tiekėjo D 2020 m. III ketv. užimama rinkos dalis padidėjo nuo 3,19 proc. iki 7,27 proc. Šis tiekėjas 100 proc. biokuro pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2020 m. III ketv. buvo 84,39 Eur/t_{ne}.

- tiekėjas E patiekė 5,25 proc. viso 2020 m. III ketv. rinkoje patiekto biokuro kiekio, 2019 m. III ketv. jo patiektas kiekis sudarė 3,80 proc. Šis tiekėjas 99,0 proc. biokuro pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje 2020 m. III ketv. buvo 94,43 Eur/t_{ne}, o pagal dvišales sutartis – 105,18 Eur/t_{ne}.

- tiekėjo F 2020 m. III ketv. užimama rinkos dalis padidėjo nuo 1,53 proc. iki 3,42 proc. Šis tiekėjas 100 proc. biokuro pardavė Biržoje. Vidutinė šio biokuro tiekėjo parduodamo biokuro kaina (su transportavimu) Biržoje – 112,18 Eur/t_{ne}.

2020 m. III ketv., palyginti su 2019 m. III ketv., mažesnių tiekėjų rinkos dalis mažėjo. 2019 m. III ketv. mažesnių tiekėjų užimama rinkos dalis sudarė 52,48 proc., 2020 m. III ketv. – 46,0 proc.

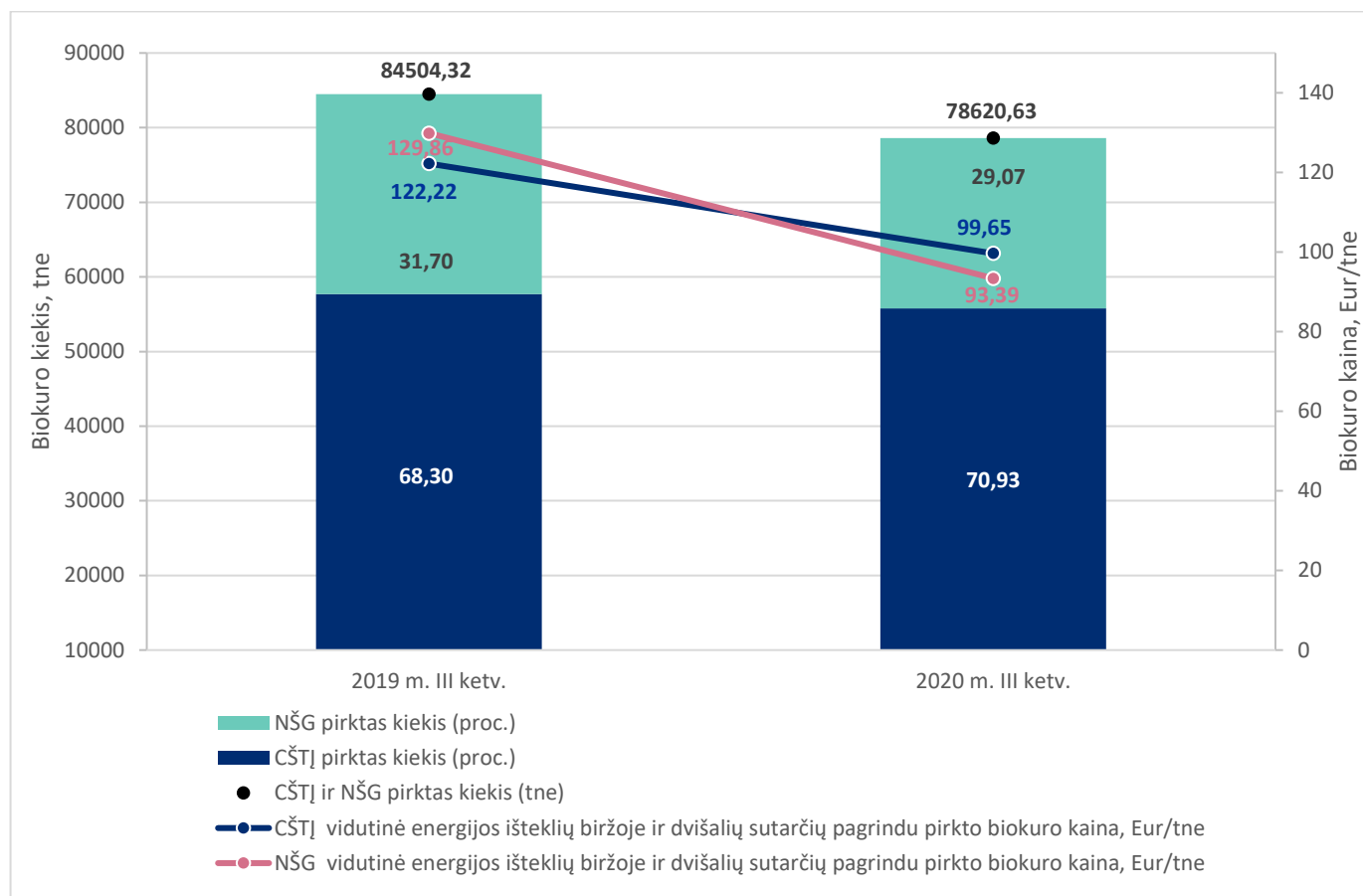
3 lentelė. CŠTĮ ir NŠG pirktas biokuro kiekis 2020 m. III ketv.

	2020 m.			Metinis pokytis, proc.*
	Balandis	Gegužė	Birželis	
CŠTĮ pirktas kiekis (proc.)	70,83	73,54	68,73	-3,4
NŠG pirktas kiekis (proc.)	29,17	26,46	31,27	-14,7
CŠTĮ ir NŠG pirktas kiekis, t _{ne}	46462,17	22348,10	24444,54	-7,0

* Nurodytas 2020 m. III ketv. ir 2019 m. III ketv. pokytis.
Šaltinis – Taryba.

4 pav. pateikiama detalesnė informacija apie CŠTĮ ir NŠG pirktą biokuro kiekius ir kainas 2020 m. III ketv.

4 pav. 2019 m. III ketv. 2020 m. III ketv. CŠTĮ ir NŠG Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro kiekis (proc.) ir vidutinė mokėta kaina, Eur/t_{ne}

Šaltinis – Taryba.

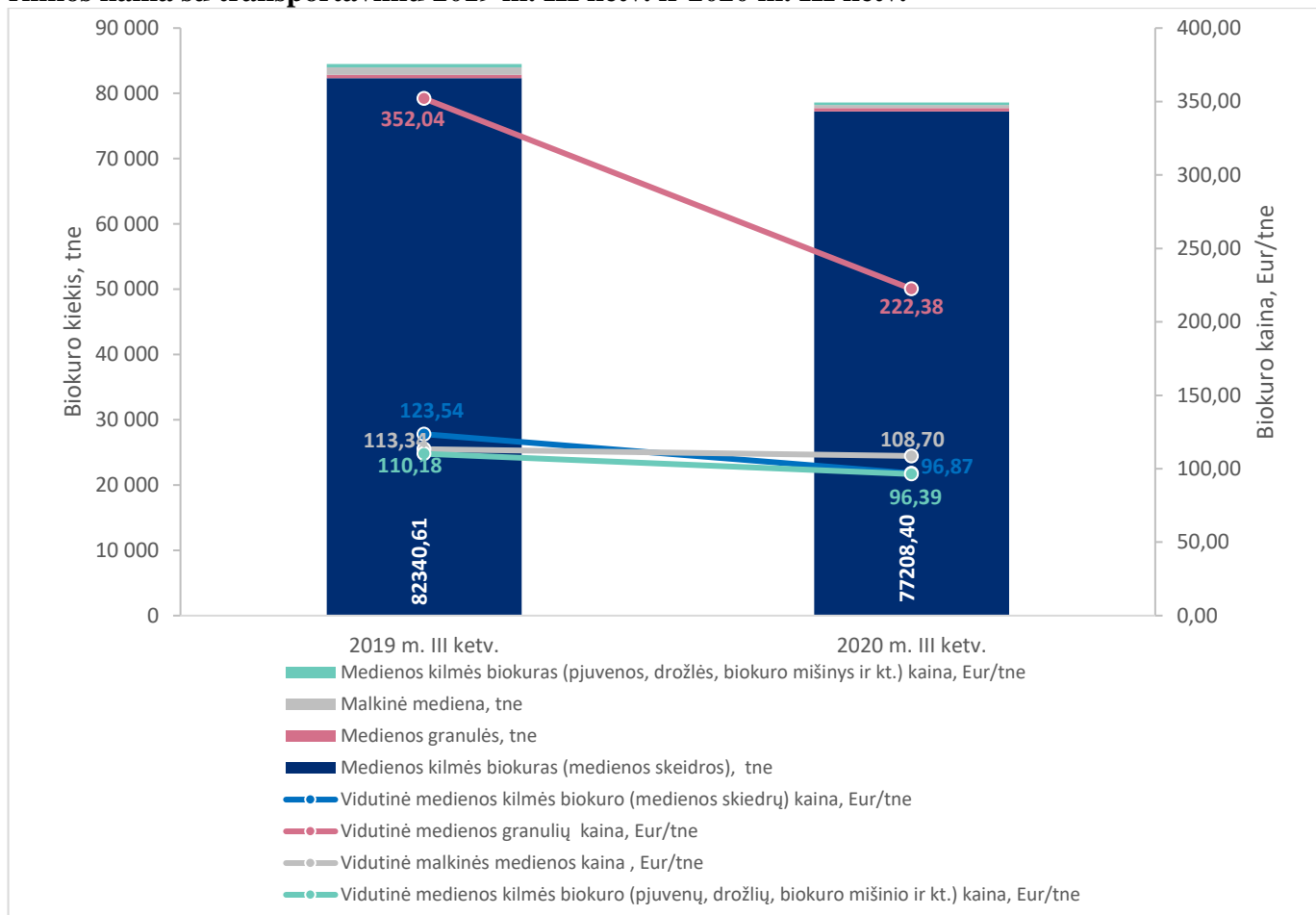
4 lentelė. 2020 m. III ketv. CŠTĮ ir NŠG Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktas biokuro kiekis (t_{ne}) ir vidutinė mokėta kaina, Eur/t_{ne}

	2020 m.			Metinis pokytis, proc.*
	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	
Vidutinė medienos kilmės biokuro (medienos skiedrų) kaina, Eur/t _{ne}	97,21	95,53	97,69	-21,6
Vidutinė medienos granulių kaina, Eur/t _{ne}	248,70	260,35	200,99	-36,8
Vidutinė malkinės medienos kaina, Eur/t _{ne}	98,60	94,61	126,22	-4,1
Vidutinė medienos kilmės biokuro (pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio ir kt.) kaina, Eur/t _{ne}	95,88	101,68	88,51	-12,5
Medienos kilmės biokuras (medienos skiedros), t _{ne}	27 783,32	23 196,51	26 228,57	-6,2
Medienos granulės, t _{ne}	124,32	102,86	335,70	+15,0
Malkinė mediena, t _{ne}	80,62	178,28	189,78	-60,3
Medienos kilmės biokuras (pjuvenos, drožlės, biokuro mišinys ir kt.), t _{ne}	150,09	155,65	94,93	-26,41
Viso t _{ne}	28 138,35	23 633,30	26 848,98	-7,0

*Nurodytas 2020 m. III ketv. ir 2019 m. III ketv. pokytis.

Šaltinis – Taryba.

5 pav. NŠG ir CŠTĮ Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktu biokuro kiekiai ir vidutinė biokuro rinkos kaina su transportavimu 2019 m. III ketv. ir 2020 m. III ketv.⁶

* Biokuro kainos nurodytos su transportavimu, kainos skaičiuotos kaip atitinkamos biokuro rūšies sąnaudų ir kiekio santykis. Šaltinis – Taryba.

2020 m. III ketv. daugiausia (98,2 proc.) buvo nupirktas medienos skiedrų, 0,7 proc. medienos granuliu, 0,6 proc. malkinės medienos ir 0,5 proc. medienos kilmės biokuro (pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio ir kt.).

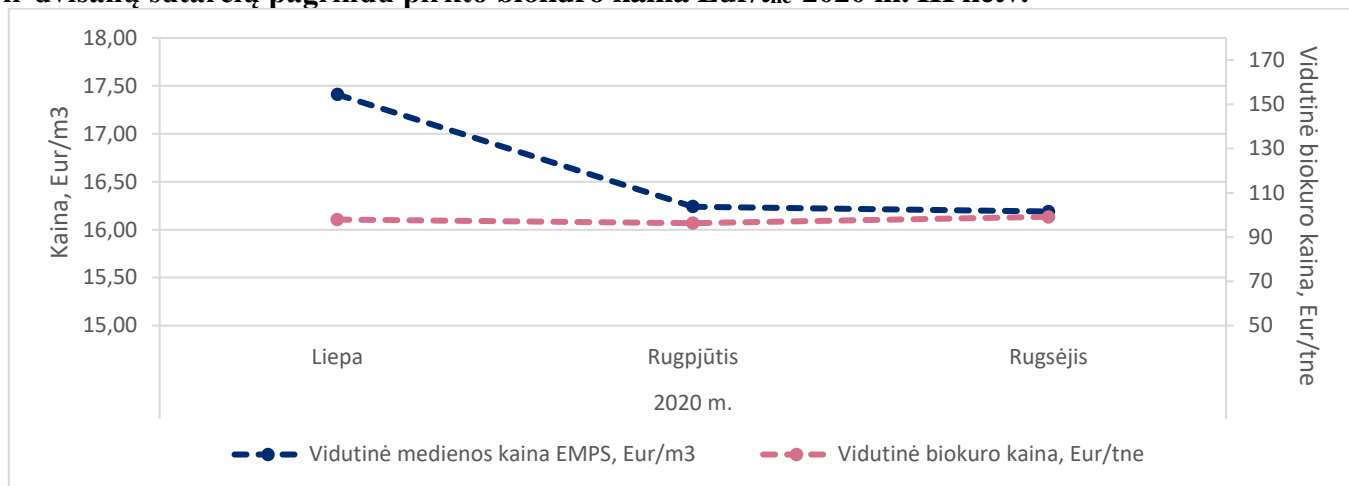
Nuo 2018 m. sausio 1 d. prekyba valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis (toliau – mediena) vykdoma per elektroninę medienos pardavimo sistemą (toliau – EMPS), kurią administruoja BALTPOOL UAB.

Pagal 6 pav. pateiktus duomenis matyti, kad tiek vidutinė biokuro (pirkto Biržoje ir pagal dvišales sutartis) kaina (su transportavimu), tiek valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų kaina 2020 m. rugpjūčio ir rugsėjo mėn., buvo mažesnė nei liepos mėn. Vidutinė biokuro (pirkto Biržoje ir pagal dvišales sutartis) kaina (su transportavimu), siekė 97,83 Eur/tne, o valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų kaina (be transportavimo) – 16,61 Eur/m³. Palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, 2020 m. III ketv. vidutinė biokuro (pirkto Biržoje

⁶ Taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 3 dalimi bei Vidutinės biokuro kainos nustatymo tvarkos ir sąlygų aprašu, patvirtintu Komisijos 2013 m. gruodžio 27 d. nutarimu Nr. O3-759, viešai skelbia šių biokuro rūšių kainas: vidutinę medienos kilmės biokuro (vidutinę energijos išteklių biržos), vidutinę medienos kilmės biokuro (vidutinę biokuro rūšių, kuriomis neprekiuojama energijos išteklių biržoje), malkinės medienos, medienos granuliu ir briketų. Vidutinę atitinkamos rūšies biokuro kainą sudaro žaliavos įsigijimo ir transportavimo išlaidos.

ir pagal dvišales sutartis) kaina (su transportavimu) mažėjo 21,5 proc., o valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų kaina (be transportavimo) mažėjo 42,0 proc. Didžioji dalis biokuro 2020 m. III ketv. buvo nupirkta Biržoje (93,8 proc.).

6 pav. Vidutinė malkinės medienos kaina perkant ją EMPS Eur/m³ ir vidutinė NŠG ir CŠTĮ Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kaina Eur/t_{ne} 2020 m. III ketv.

*Vidutinė biokuro kaina, Eur/t_{ne} nurodyta su transportavimu.

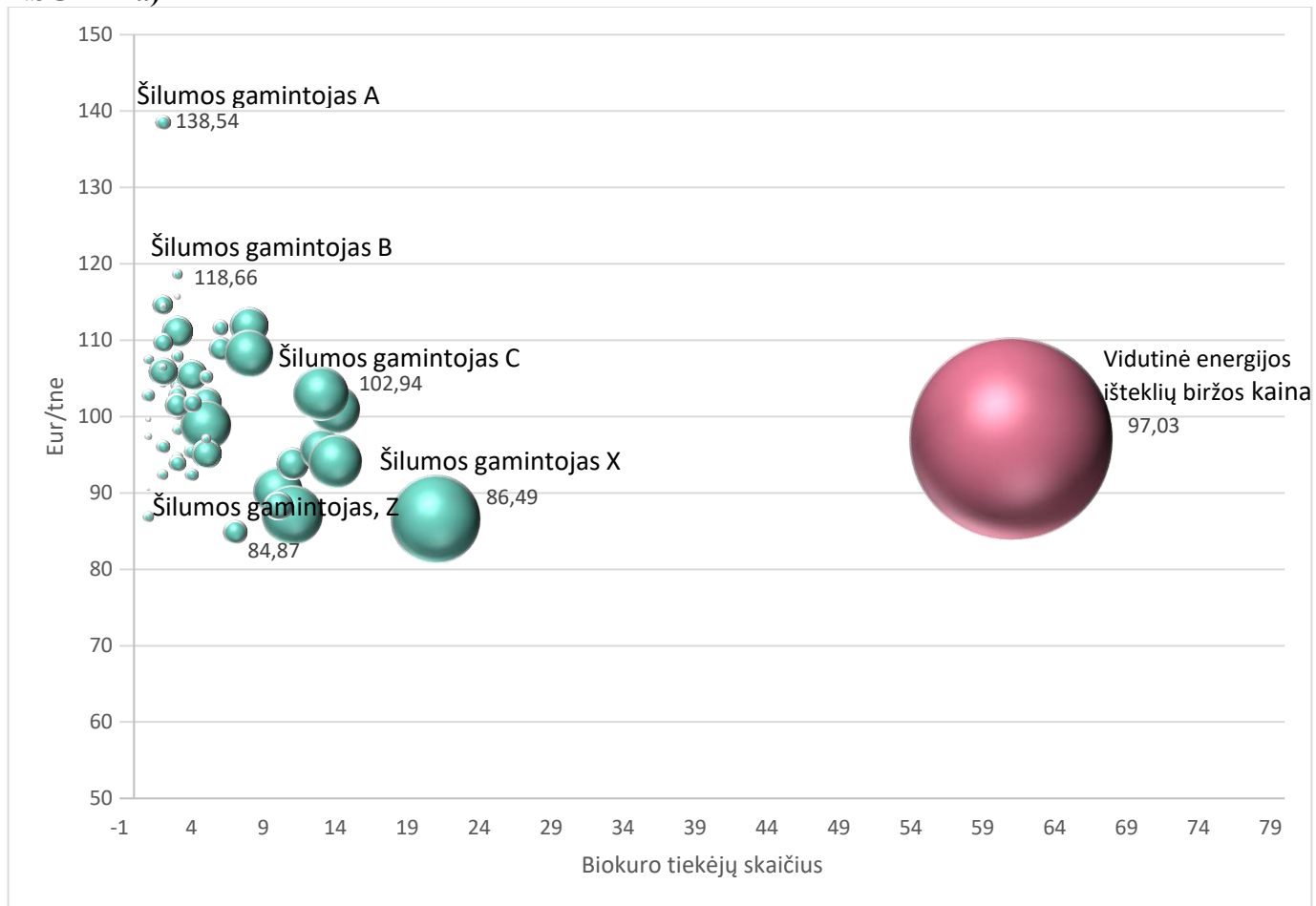
**Vidutinė medienos kaina EMPS, Eur/m³ – vidutinė II ir III kaitrumo klasės malkinės medienos kaina.

Šaltinis – Taryba, www.baltpool.eu.

7 pav. matome CŠTĮ ir NŠG pagal dvišales sutartis ir Biržoje įsigytų medienos skiedrų vidutinės kainos priklausomybę nuo perkamo biokuro kiekio ir tiekėjų skaičiaus 2020 m. III ketv. Pastebėtina, kad 37 įmonės iš 59 medienos kilmės biokurą pirko už didesnę nei Biržos kainą. Minėtų 37 energetikos įmonių pirktų medienos skiedrų kiekis sudarė 47,3 proc. nuo viso per 2020 m. III ketv. nupirkto medienos skiedrų kiekio.

Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios CŠTĮ bei NŠG mokamos vidutinės medienos skiedrų kainos 2020 m. III ketv. siekė 53,67 Eur/t_{ne}. Mažiausia mokėta vidutinė medienos kilmės biokuro kaina 2020 m. III ketv. buvo 84,87 Eur/t_{ne}, didžiausia – 138,54 Eur/t_{ne}. Perkamo biokuro kiekis kainai įtakos neturėjo. Biržoje pirktų skiedrų kiekis sudarė 94,5 proc.

7 pav. Vidutinės medienos skiedrų (pirktų Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu) kainos priklausomybė nuo perkamo biokuro kiekio ir esamo tiekėjų skaičiaus 2020 m. III ketv. (CŠTĮ ir NŠG rinka)*

* Vienas apskritimas – vienas šilumos gamintojas, jo dydis rodo nupirkto biokuro kiekį t_{ne} . Kuo didesnis nupirkto biokuro kiekis, tuo didesnis apskritimas.

* Vidutinė Biržos kaina skaičiuota kaip medienos kilmės biokuro (skiedrų) sąnaudų (žaliava su transportavimu) ir kuro kiekio (t_{ne}) santykis, kai biokuras buvo pristatytas pirkėjui (įvykdytas tiekimas), o ne nuo išteklių Biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}), pagal kuriuos dalis ar visas kuras bus pristatytas ateityje.

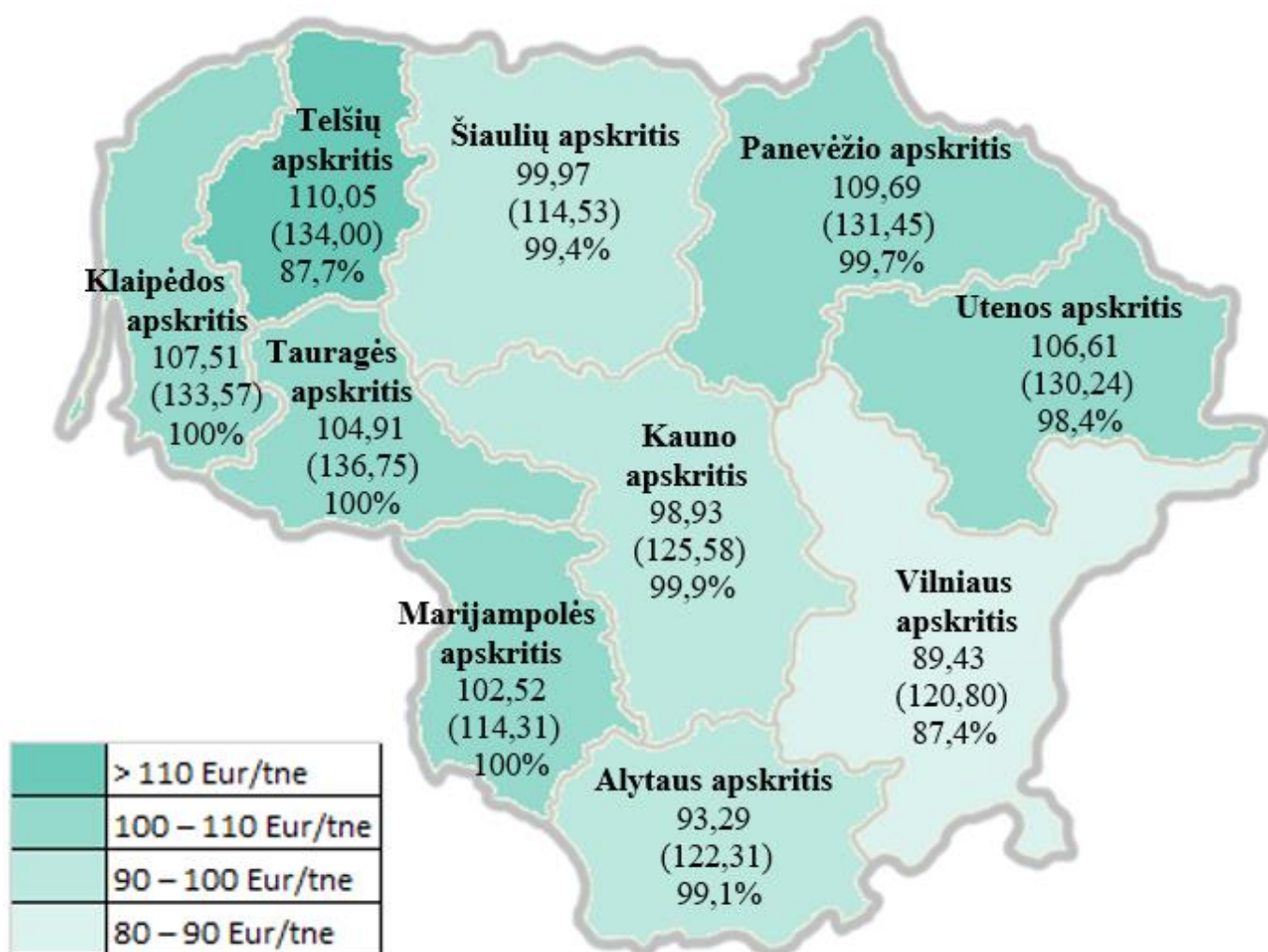
Šaltinis – Taryba.

3. Geografinis pasiskirstymas

Lietuva yra suskirstyta į 10 apskričių. Šiuo metu Lietuvoje biokurą bent iš dalies naudoja daugiau nei 40 miestų šilumos tiekimo įmonės. Siekiant įvertinti CŠTĮ ir NŠG mokamas kainas už biokurą ir konkurenciją tarp biokuro tiekėjų skirtinguose Lietuvos regionuose, 8 pav. pateikiami apibendrinti duomenys.

2020 m. III ketv. palyginus su 2019 m. III ketv. pastebimi skirtumai tarp biokuro kainų Lietuvos regionuose. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina 2020 m. III ketv. Lietuvos apskrityse skyrėsi beveik 21 euru, o 2019 m. III ketv. skirtumas siekė beveik 23 eurus. Taip pat įtakos turėjo ir regionų ypatumai bei CŠTĮ ir NŠG pasirinkta biokuro pirkimo strategija. Daugiausiai biokuro 2020 m. III ketv. buvo nupirka Vilniaus ir Kauno apskrityse, mažiausiai – Tauragės apskrityje (žr. 8pav.).

8 pav. CŠTĮ ir NŠG mokamos biokuro kainos (Eur/t_{ne}) 2020 m III ketv. Lietuvos apskrityse

* Biokuro kainos (Eur/t_{ne}) pagal apskritis apskaičiuotos atsižvelgus į Tarybos turimus Biržoje ir dvišalių sutarčių pagrindu pirktą biokuro duomenis, nurodytos įskaitant transportavimo sąnaudas. Procentais nurodytas Biržoje pirktas biokuro kiekis apskrityje.

* Skliaustuose nurodyta, vidutinė biokuro kaina 2019 m. III ketv.

Šaltinis – Taryba.

Daugiausia (110,05 Eur/t_{ne}) už biokurą mokėjo Telšių apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG. Telšių apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG Biržoje 2020 m. III ketv. pirko 87,7 proc. biokuro. Pastebėtina, kad biokuro kaina Biržoje Telšių apskrityje 2020 m. III ketv. vidutiniškai siekė apie 113 Eur/t_{ne}, ir buvo viena didžiausių, palyginti su kitomis apskritimis.

Vienos mažiausių kainų formavosi Šiaulių, Kauno ir Alytaus, apskrityse, atitinkamai 99,97 Eur/t_{ne}, 98,93 Eur/t_{ne} ir 93,29 Eur/t_{ne}. Daugiau nei 99 proc. biokuro minėtose apskrityse esantys CŠT ir NŠG įsigijo Biržoje, biokuro kaina Šiaulių apskrityje 2020 m. III ketv. vidutiniškai siekė 104 Eur/t_{ne} 94 Eur/t_{ne}, Kauno apskrityje – 102 Eur/t_{ne}, Alytaus apskrityje – 94 Eur/t_{ne}.

Mažiausią (89,43 Eur/t_{ne}) kainą už biokurą mokėjo Vilniaus apskrityje esantys CŠTĮ ir NŠG. 87,4 proc. biokuro šioje apskrityje buvo nupirkta Biržoje. Biokuro kaina Biržoje Vilniaus apskrityje 2020 m. III ketv. vidutiniškai siekė apie 92 Eur/t_{ne}, ir buvo viena mažiausių, palyginti su kitomis apskritimis.

CŠTĮ ir NŠG mokamų biokuro kainų skirtumai apskrityse susidarė dėl keleto priežasčių: biokuro kainos, už kurią jis buvo perkamas pagal dvišales sutartis, Biržoje pirko biokuro kiekio bei kainos regionuose. Vidutinė Biržoje pirko biokuro kaina 2020 m. III ketv. buvo 1,6 proc. didesnė nei perkant pagal dvišales sutartis.

Išvados

Svarbiausi 2020 m. III ketv. rodikliai biokuro rinkoje:

- 2020 m. III ketv. nupirkta 78 620,63 t_{ne} biokuro už 7 691,56 tūkst. Eur, vidutinė kaina su transportavimu – 97,83 Eur/t_{ne}.

- 2020 m. III ketv. Biržoje pirktos biokuro kiekis sudarė 93,8 proc. viso rinkoje pirktos biokuro kiekio,⁷ vidutinė kaina su transportavimu – 97,92 Eur/t_{ne}, t. y. 1,6 proc. didesnė nei pirktos pagal dvišales sutartis ir 20,0 proc. mažesnė, palyginti su 2019 m. III ketv. (122,41 Eur/t_{ne}).

- 2020 m. III ketv., palyginti su 2019 m. III ketv., Biržoje bei dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro vidutinė kaina su transportavimu mažėjo 21,5 proc.: 2020 m. III ketv. vidutinė biokuro kaina su transportavimu buvo 97,83 Eur/t_{ne}, 2019 m. III ketv. – 124,64 Eur/t_{ne}.

- 2020 m. III ketv. biokuro rinkoje koncentracija buvo nedidelė. Keturi didžiausi biokuro tiekėjai kartu užėmė 45,30 proc. rinkos, didžiausias iš jų – 21,69 proc.

- Didžiausio biokuro tiekėjo (bendroje CŠTĮ ir NŠG rinkoje) vidutinė parduoto biokuro kaina su transportavimu Biržoje (94,13 Eur/t_{ne}) buvo 3,8 proc. mažesnė nei bendra 2020 m. III ketv. rinkos vidutinė žaliavos su transportavimu kaina (97,83 Eur/t_{ne}), Biržoje šis tiekėjas pardavė 100 proc. biokuro. Per metus, t. y. nuo 2019 m. III ketv. iki 2020 m. III ketv. didžiausio biokuro tiekėjo užimama rinkos dalis padidėjo nuo 18,31 proc. iki 21,69 proc.

- 2020 m. III ketv. CŠTĮ pirktos biokuro kaina buvo 6,7 proc. didesnė nei NŠG. Vidutinė NŠG pirktos biokuro kaina buvo 93,39 Eur/t_{ne}, CŠTĮ – 99,65 Eur/t_{ne}.

- Rinkos koncentracijai nustatyti naudotas HHI indeksas, kuris rodo nedidelį biokuro tiekėjų koncentracijos laipsnį:

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą CŠTĮ ir NŠG, HHI indekso reikšmė 768,46;

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą CŠTĮ, – HHI indekso reikšmė 811,85;

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą NŠG, – HHI indekso reikšmė 809,81;

- biokuro tiekėjų, pardavusių biokurą tik Biržoje, – HHI indekso reikšmė 840,39.

- Nustatyta, kad perkamo biokuro kiekis neturėjo įtakos kainai.

- Biokuro kainų skirtumas tarp Lietuvos regionų neženkliai mažėjo: 2020 m. III ketv. CŠTĮ ir NŠG biokuro įsigijimo kaina Lietuvos apskrityse skyrėsi beveik 21 euru už t_{ne}, 2019 m. III ketv. – daugiau nei 22 eurai už t_{ne}. Skirtumą lėmė šilumos tiekėjų dvišalių sutarčių pagrindu pirktos biokuro kaina ir kiekis bei Biržoje pirktos biokuro kaina.

⁷ Procentinė dalis skaičiuota nuo pirktamui pristatytos biokuro kiekio (t_{ne}), o ne nuo biržoje sudarytų sandorių kiekio (t_{ne}).

Priedai

Taryba, vadovaudamasi Energijos išteklių rinkos įstatymo 8 straipsnio 10 punktu, teikia apibendrintą informaciją apie kiekvienos savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių CŠTĮ, reguliuojamų NŠG tiesiogiai sudaromų dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinę kainą (su transportavimo išlaidomis) pagal biokuro rūšį.

CŠTĮ ir NŠG dvišalių susitarimų pagrindu įsigyjamo biokuro vidutinė kaina (Eur/t_{ne}) 2020 m. III ketv.

Savivaldybė	Medienos kilmės biokuras	Malkinė mediena
Pasvalio r.	129,95	82,96
Anykščių r.	124,94	164,43
Vilniaus m.	87,79	
Telšių r.	103,92	
Ukmergės r.	87,86	
Kauno m.	90,48	
Švenčionių r.	122,43	
Pakruojo r.	91,45	
Varėnos r.		217,19
Panevėžio r.		134,99
Akmenės r.		127,55
Šalčininkų r.		149,49

Šaltinis – Taryba.